

Sygn. akt VIII *Pa 183/13*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy
Sędziowie:	SSO Teresa Kalinka (spr.) SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2014r. w Gliwicach

sprawy z powództwa W. M. (M.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K. Oddział Kopalnia (...) w K.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 9 października 2013 r. **sygn. akt** VI P 484/12

1 oddała apelację;

2 odstępuje od obciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. VIII Pa 183/13

UZASADNIENIE

Powód W. M. domagał się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. Oddział Kopalnia (...) w K. kwoty 15000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego w związku z chorobą kręgosłupa, będącą następstwem warunków pracy. Zadał ustawowych odsetek od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych., bowiem opisywane przez powoda schorzenia są typowe dla większości populacji. Z dokumentacji medycznej powoda nie wynika, aby powód miał jakieś przeciwwskazania do wykonywania pracy zawodowej.

Wyrokiem z dnia 9 października 2013 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach oddalił powództwo. Ustalił, że powód był zatrudniony u pozwanej od dnia 13 czerwca 1980 roku. do 18 września 1981 roku. Wówczas pracował w oddziale elektrycznym przodkowym jako elektryk pod ziemią. . Ponownie został zatrudniony u pozwanej w dniu 17 sierpnia 1983 roku w oddziale górniczym robót przygotowawczych na stanowisku robotnika dołowego pod ziemią. W okresie od 24 października 1984 roku. do 5 lipca 1987 roku odbywał służbę wojskową, a od 6 lipca 1987 roku do 28 marca 2011 roku powód pracował pod ziemią jako górnik i elektromonter W okresie zatrudnienia u pozwanej na stanowisku elektryka pod ziemią powód wykonywał czynności związane z transportem, obsługą i konserwacją urządzeń transportu i odstawy urobku. Nadto do jego obowiązków należały prace górnicze w oddziałach przygotowawczych, przewozowych i pomocniczych, w tym prace związane z przebudową wyrobisk korytarzowych tj. przybierki i obierki spągu, utrzymanie torowisk i rozjazdów kolei podziemnej, utrzymanie ścieków wodnych oraz prace związane z czyszczeniem wyrobisk z przepadu urobku. Wykonywał ciężką pracę fizyczną, często w przodku.

Na podstawie opinii biegłych dwóch neurologów i ortopedy sąd ustalił, że choroba kręgosłupa występująca obecnie u powoda rozwinęła się na podłożu schorzeń samoistnych takich jak tarń dwudzielna, spondylolisteza tylna L5/S1 oraz przebyta choroba S.. W ocenie biegłych u osoby z takimi schorzeniami każdy rodzaj pracy fizycznej , jak również praca umysłowa wymagająca przebywania w pozycji wymuszonej spowodowałaby rozwój zmian zwyrodnieniowych i zapalnych o podobnym stopniu nasilenia jaki biegli stwierdzili obecnie u powoda. Stopień tych zmian biegli ocenili na pograniczu niewielkiego i średniego zaawansowania nie mającego wpływu na funkcjonowanie powoda i jego sprawność ruchową, a utrzymanie przez powoda aktywności fizycznej daje gwarancję utrzymania stanu zdrowia na dotychczasowym poziomie. Biegli wskazali, że odchylenia od normy stwierdzone u powoda nie zaburzają funkcjonowania w stopniu uzasadniającym procentowy trwały uszczerbek na zdrowiu, a obecny stan zdrowia powoda jest dobry. Przyjęcie tezy o wpływie warunków pracy u pozwanej na dolegliwości kręgosłupa występujące u powoda jest zdaniem biegłych błędne. Biegli podkreślili, że podobne lub nawet bardziej nasilone zmiany są zauważalne u osób prowadzących biurowy tryb pracy lub też u osób nie pracujących zawodowo i można uznać, iż występują powszechnie jako zmiany cywilizacyjne. Rokowania na przyszłość odnośnie stanu zdrowia powoda biegły P. W. ocenili jako dobre, dodając, że nie występują u powoda cierpienia w życiu codziennym. Biegły nie stwierdził również o powoda procentowego uszczerbku na zdrowiu.

Zdaniem powoda biegli w swojej opinii nie podali czy schorzenia dolegające powodowi ujawniłyby się, gdyby nie praca u pozwanej lub czy przybrałyby taki stopień rozwoju. Odnosząc się do tych zarzutów biegły neurolog P. W. podał, że warunki pracy powoda nie zwiększyły jego schorzeń samoistnych.

Sąd podzielił opinie biegłych w pełnej rozciągłości, wnioski końcowe opinii biegłych M. W. w zespole z R. H. i P. W. są spójne. Oddali wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego.

Zdaniem Sądu I instancji roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Podstawą roszczenia powoda jest art. 445 k.c. w związku z art. 435 k.c. przy zastosowaniu art. 300 k.p..

Zgodnie z art. 445 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia poszkodowany może domagać się przyznania od osoby ponoszącej za to odpowiedzialność odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Podstawą żądania z art. 445 k.c. jest doznana krzywda niemajątkowa w postaci ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi pokrzywdzonego, wynikająca z doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Wielkość zadośćuczynienia zależy od oceny całokształtu okoliczności dokonanej przez sąd w toku postępowania, w tym rozmiaru doznanych cierpień, ich intensywności, trwałości czy nieodwracalności skutków uszkodzenia ciała, wieku poszkodowanego oraz wpływu choroby na życie osobiste i zawodowe charakteru.

Przedsiębiorstwo podlega zasadom określonym przepisem art. 435 § 1 k.c., który stanowi, że prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa chyba, że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Zatem roszczenie powoda należało rozpoznać na podstawie odpowiedzialności ex delicto, zasada ryzyka, a przesłankami odpowiedzialności warunkującymi powstanie obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym są: szkoda niemajątkowa – krzywda, w rozumieniu uszczerbku na dobrach osoby poszkodowanej; musi być ona wywołana przez zdarzenie, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy; między szkodą a zdarzeniem musi istnieć związek przyczynowy, przy czym niezbędne jest łączne spełnienie tych przesłanek.

Do przyjęcia odpowiedzialności na podstawie art. 435 k.c. wystarczy, że zostanie stwierdzony związek przyczynowy między szkodą (chorobą), a ruchem przedsiębiorstwa. Konieczne jest wykazanie przez pracownika związku przyczynowego między doznany uszczerbkiem na zdrowiu, a warunkami pracy. Sąd I instancji uznał, że warunki pracy u pozwanej nie są przyczyną choroby kręgosłupa, na którą cierpi powód. Sąd w pełni podzielił wnioski zawarte w opiniach biegłych, którzy wydawali opinie w przedmiotowej sprawie, a które jednoznacznie wskazują, że dolegliwości kręgosłupa u powoda spowodowane są schorzeniami samoistnymi, a warunki pracy u pozwanej nie zwiększyły tych schorzeń. Zarówno z opinii biegłych R. H. w zespole z M. W., jak też z opinii pisemnej i ustnej uzupełniającej biegłego P. W. wynika jednoznacznie, że podobne lub niekiedy bardziej nasilone niż u powoda zmiany w kręgosłupie są zauważalne u osób prowadzących biurowy tryb pracy lub też nawet u osób nie pracujących zawodowo i można uznać, iż występują powszechnie jako zmiany cywilizacyjne. Rokowania na przyszłość odnośnie stanu zdrowia powoda biegli ocenili jako dobre dodając, że nie występują u powoda cierpienia w życiu codziennym.

W świetle powyższych okoliczności Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie powoda o zadośćuczynienie należało oddalić bowiem nie zostały w sprawie spełnione ustawowe przesłanki odpowiedzialności pozwanej za stan zdrowia powoda, a mianowicie brak jest w sprawie związku przyczynowego pomiędzy warunkami pracy powoda u pozwanej, a dolegliwościami kręgosłupa występującymi u powoda. Sąd oddalił powództwo, a o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2002.163.1349 ze zmianami).

W apelacji powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

- niewłaściwą interpretację zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że warunki pracy nie przyczyniły się do powstania dolegających powodowi urazów (?) kręgosłupa, a nadto sąd błędnie ustalił, że na powstanie schorzenia miały wpływ wyłącznie uwarunkowania samoistne;
- naruszenie prawa procesowego – a to art. 227 kpc poprzez niewyjaśnienie w jakim stopniu na schorzenia dolegające powodowi wpłynęły czynniki samoistne a w jakim schorzenie to zostało wywołane warunkami pracy;
- naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 233 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz zasad doświadczenia życiowego w wyniku przyjęcia, że ciężka praca fizyczna nie miała wpływu na powstanie schorzenia;
- naruszenie art. 286 kpc poprzez odmowę dopuszczenia dowodu z opinii biegłego neurologa, mimo, że taki wniosek dowodowy został przez powoda złożony,
- obrazę prawa materialnego, a to art. 361 kc przez przyjęcie, że pomiędzy warunkami pracy, schorzeniami brak jest związku przyczynowego. ;
- naruszenie prawa materialnego, a to art. 445 poprzez jego niezastosowanie;

- naruszenie prawa procesowego , a to art. 102 kpc przez jego niezastosowanie i obciążenie powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Wniósł o zmianę wyroku w całości i uwzględnienie powództwa w całości , lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do sądu I instancji celem ponownego rozpoznania.

Zdaniem powoda biegli dowolnie przyjęli przyczynę samoistną choroby, nie uwzględnili okoliczności, że powód został przyjęty do pracy i wówczas został uznany za zdolnego do jej wykonywania. Nie wypowiedzieli się jednoznacznie, czy prócz zmian samoistnych na powstanie na lub pogłębienie dolegliwości mogły mieć wpływ warunki pracy wykonywanej przez powoda. Zdaniem apelującego opinie biegłych nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ praca fizyczna wykonywana w pozycjach wymuszonych ma negatywny wpływ na kręgosłup. Niedopuszczalne jest twierdzenie biegłych, że tylko czynniki samoistne determinują powstanie i postęp schorzenia. Praca zawodowa musiała być czynnikiem wpływającym na stan zdrowia powoda, a spór dotyczy zakresu tego wpływu . Wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego neurologa na okoliczność istnienia związku przyczynowego pomiędzy schorzenie powoda a warunkami pracy

Charakter roszczenia uzasadnia zastosowanie art. 102 kpc. Powód jest przekonany o wpływie warunków pracy na jego stan zdrowia. Czuje się pokrzywdzony chorobą. W piśmie procesowym z 14 stycznia 2014 roku wniósł o dopuszczenie dowodu z dokumentacji lekarskiej, którą biegli nie dysponowali.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych . Zgodziła się z ustaleniami Sądu I instancji, że występujący u powoda zespół bólowy kręgosłupa spowodowany jest zmianami samoistnymi , stan zdrowia jest dobry i brak było podstaw do ustalenia uszczerbku na zdrowiu. O kosztach sąd orzekł zgodnie z art. 98 kpc., a zastosowanie art. 102 kpc stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i nie może być wykładany rozszerzająco.

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodu z akt osobowych powoda na okoliczność przebiegu zatrudnienia i charakteru świadczonej pracy . Oddalono dowód o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego neurologa, ponieważ uznano, że wniosek taki spowoduje nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu. Sąd I instancji ustalił stan faktyczny na podstawie opinii trzech biegłych, w tym dwóch neurologów. Biegli są zgodni co do faktu występowania u powoda wad wrodzonych kręgosłupa, które , niezależnie od trybu życia pacjenta, mogą powodować większe naruszenie sprawności organizmu niż stwierdzone u powoda. T. dwudzielna i choroba S. są łatwe do rozpoznania dla specjalistów dysponujących wynikami badań rtg . Tego rodzaju zmiany nie są wynikiem pracy fizycznej. Zarzut apelacji, jakoby biegli dowolnie przyjęli przyczynę samoistną choroby uznać należało za chybiony. Nie jest prawda, że biegli nie dysponowali załączonymi wynikami badań do pisma procesowego z dnia 14 stycznia 2014 roku – zostały one opisane w opiniach. Opinie zostały wydane na podstawie pełnej dokumentacji lekarskiej, co czyniło zbytecznym dopuszczanie dowodu z opinii kolejnego biegłego.

Twierdzenie powoda, że warunki pracy miały wpływ na powstanie schorzeń kręgosłupa jest wyłącznie oparte na jego subiektywnym odczuciu. Biegli w sposób kategoryczny orzekli, że podawane dolegliwości mają związek ze schorzeniami samoistnymi, i naturalnym starzeniem się organizmu, a nie warunkami pracy. Ponadto zmiany patologiczne kręgosłupa są niewielkie ,a co za tym idzie również dolegliwości nie są znaczne. Zdaniem biegłych nie powodują one uszczerbku na zdrowiu. Zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa są adekwatne do wieku, a wyniki badań wykluczają tło urazowe dolegliwości.

Sąd odwoławczy nie podzielił zarzutu apelacji, że Sąd I instancji nie wyjaśnił w jakim stopniu na schorzenia dolegające powodowi wpłynęły czynniki samoistne. Biegły P. W. podczas przesłuchania wykluczył adekwatny związek przyczynowy pomiędzy uszkodzeniem ciała występującym u powoda a warunkami pracy. Podkreślił, że nie można

ustalić czy stan zdrowia powoda byłby lepszy, gdyby nie pracował u pozwanej., a zgodnie z art. 361 § 1 kc zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynika.

Powód domagał się zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art.445 § 1 kc w związku z art. 444 § 1 k.c). Z przeprowadzonego postępowania dowodowego należy wnioskować, że krzywdy upatruje w tym, że ma „dolegliwości w łądźwiach” które nie pozwalają mu chodzić, „drętwieją mu dolne i górne kończyny”. Biegli sądowi nie stwierdzili żadnych istotnych ograniczeń będących następstwem rozpoznanych zmian w kręgosłupie.

Na podstawie historii chorób sąd ustalił, że w okresie zatrudnienia powód pozostawał na leczeniu z powodu różnorodnych schorzeń: gastrologicznych, internistycznych, neurologicznych, układu kostno – mięśniowego, pourazowych, w tym nie związanych z pracą. Od 1991 roku do 2010 wykorzystał ponad 3 i pół roku zwolnień lekarskich,, których przyczyną były różne dolegliwości.

Powód upatrywał prawa do zadośćuczynienia że do pracy w tym, że został przyjęty jako osoba zdolna do pracy. Od daty pierwszego zatrudnienia w kopalni upłynęły ponad 33 lata. W aktach osobowych brak jest adnotacji, z której wynikałoby, że w zdolność do pracy utracił. Brak również dowodów potwierdzających tę okoliczność, że był kierowany na rentę.

Sąd II instancji podziela argumentację powoda, że ciężka praca fizyczna ma negatywny wpływ na stan kręgosłupa, ale zadośćuczynienie nie przysługuje za ciężką pracą fizyczną, lecz stanowić winno rekompensatę ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami psychicznymi i fizycznymi pokrzywdzonego, wynikających z doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. W niniejszej sprawie ustalono, że przyczyn dolegliwości (zdaniem biegłych o niewielkim nasileniu) należy upatrywać w schorzeniach samoistnych.

Sąd II instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji, oraz podzielił ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd rejonowy dokonał również trafnej interpretacji prawa materialnego, co czyni zbędnym ponowne przytaczanie ustaleń oraz szczegółowych rozważań zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, podobnie - postanowienie SN z dnia 4 lipca 2012 roku sygn. I CSK 72/12 Jeżeli sąd drugiej instancji w pełni podziela ocenę dowodów, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, to w takim wypadku wystarczy zdecydowane stwierdzenie, że podziela argumentację zamieszczoną w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji, w którym poszczególne dowody zostały wyczerpująco omówione i traktuje ustalenia pierwszo instancyjnej jako własne. Nie ma również przeszkód, by sąd drugiej instancji odwołał się nawet do oceny prawnej sądu pierwszej instancji, jeżeli w pełni ją podziela i uznaje za wyczerpującą” Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Zarzuty apelacji dotyczące naruszenia prawa procesowego są bezpodstawne. Sąd I instancji nie dopuścił się obrazy art. 233 kpc i 227 kpc . Wyjaśnił wszystkie istotne okoliczności sprawy, właściwie ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, wskazał prawidłową podstawę prawną rozstrzygnięcia. Brak jest podstaw do zmiany wyroku również w części dotyczącej kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację oddalono na podstawie art. 385 kpc. Z uwagi na to, że powód może być subiektywnie przekonany o tym, że dolegliwości bólowe kręgosłupa mają związek z pracą u pozwanej, sąd II instancji odstąpił na podstawie art. 102 kpc od obciążania kosztami zastępstwa procesowego postępowaniu odwoławczym.

(-) SSO Teresa Kalinka (spr.) (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Grażyna Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia